

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom
„KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.
Rokopisi se naj pošljajo na naslov:
Pol. in gosp. društvo
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Lisi
za politiko, gospodarstvo
in prosveto

Izhaja vsako sredo.

Stane četrletno: 1 šiling.

Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25

Pozamezna številka 10 grošev.

Leto V.

Dunaj, 28. oktobra 1925.

Št. 43.

Pod knuto Heimatschutza.

Nekdaj so divjali po naših krajih Turki in gorje kraju, kjer so se prikazali. Še danes preleti vsakogar strah in groza, če kdo začne pripovedovati o turških grozodejstvih in vsakdo je vesel, da je turška nevarnost minula. Edino koroški Slovenci še nismo rešeni te turške nevarnosti. Pri nas se ponavljajo take turške tolpe še sedaj po raznih naših krajih. Samo ime so izpremenili, vse druge lastnosti so pa ostale; tudi tu so janičarji hujši od Turčina. Kraji, kakor Klošter, Št. Rupert, Samožna vas pri Škocijanu, Šmarjeta. Loče se s strahom in grozo spominjajo na nove turške posete. Posebno nesrečen kraj je Samožna vas; tu so se pojavili turčini že v drugič.

Kar so tam uganjali Heimatschutz in Jugendbund pod komando Gauleiterja Maksa Besser v nedeljo 18. oktobra t. l., je škandal prve vrste. Ni bilo igre, ne zborovanja, ne kakšne veselice, ki bi razdražila sršene; navadno, majhno nedolžno ženitovanje je bilo.

Poročil se je Hochl Herman z gdč. Marijo Pukart. Ker je ženin član pevskega zbora v Škocijanu, so mu pevci zapeli v cerkvi pri poroki, na kar jih je povabil na ženitovanje v gostilno Ruš v Samožni vasi. Bila je torej zbrana majhna družba svatov in pevci, ki so bili v posebni sobi. Okoli 8. ure zvečer so začeli prihajati člani okoliškega Heimatschutza in Jugendbunda v manjših in večjih gruclah; nekateri so imeli puške. Bili so mirni, dokler ni prišel njihov komandant Maks Besser z zadnjim svojim oddelkom in s svojim štabom; bilo jih je 60—70. Takoj in brez najmanjšega povoda so se spravili nad svate in pevce. Komandant je imel s svojimi v kuhinji pol ure trajajoče zborovanje, kjer je pozival med drugim tudi socialne demokrate, da morajo v Škocijanu, kakor do sedaj, tudi za nadalje se združiti z njimi proti Slovencem. (Oblast je morala torej za to zborovanje vedeti.) Nato so začeli še hujše razgrajati, ja naravnost divjati tako, da so morali svati in pevci pobegniti, še predno

so mogli skončati pojedino. Žvižganja, psovanja in zasmehovanja ni bilo ne konca ne kraja. Če se je pa kdo upal ven na prosto, so ga pa zunaj tako obdelovali, da je bilo strah. Enemu je Besser grozil, če revolverji in puške ne bodo pomagali, bodo pa še kaj drugega dobili. Segel je v žep in izvlekel revolver; drugemu je grozil s kolom; enega so pretepli. Občinski odbor nik v Škocijanu, ki zastopa Jugendbund, se je lotil s še enim svojih tovarišev 70letnega starčka, kar znači skrajno posurovelost mladine.

Akoravno je imel gostilničar dovoljenje za prekoračenje policijske ure do dveh zjutraj, je gostilno pred tem časom zaprl in ni hotel dati več pijače podivjani tolpi. Udrli so mu pa dvakrat s silo v gostilniške prostore; prvič so pobili vežna vrata, drugič so pa ziezli na hodnik v prvem nadstropju in razbili vrata v zgornje prostore.

Ko se jim je zdelo razbijanja in divjanja dovolj, jih je peljal Besser šele po polnoči v Škocijan v gostilno Pukart, kjer jim je plačal en sodček piva. (Gotovo so si že prej oskrbeli dovoljenje za prekoračenje policijske ure.)

Vsi napadeni so imeli čut, da se je za razbitje tega preprostega ženitovanja že vse prej pripravilo in naročilo, ker so bili svatje Slovenci. Niso se zbrali slučajno in niso bili to navadni pijanci in razgrajči, ki se pretepajo in delajo škanđale po gostilnah, ampak Heimatschutz in Jugendbund je nastopil organizirano pod vodstvom svojih komandantov. Značilna je izjava Besserja. Slovenci nimamo nobenih pravic, oni pa vse in delajo, kar hočejo, zmerjal nas je seveda s Srbi in gonil čez mejo. V dokaz, da so se vršile predpriprave, je izjava enega iz njihove srede, ki je že pred svatbo še doma rekel enemu svatu: „Bog vam žegnaj nocoj vaše veselje.“ Obenem so sklenili, da bodo razbili igro, ki jo misli uprizoriti izobraževalno društvo v Škocijanu in že sedaj grozijo, da pride za razbijanje ena kompanija iz Trušenj, ena iz Vovber in ena iz Grabštanja. Na to opozarjamo naše oblasti.

Perkovnikova koroška žaloigra.

Perkonik ali Perkovnik kot Borovčič ni nemške krvi. A pri nas se ponemčuje čisto že v družini: otrok pride v nemške šole, mož v nemško službo in iz Slovenca postane Nemec. Pristni Nemec seve maje z glavo in se smeje, ko vidi kako nosi na Koroškem marsikateri zavedni Nemec le slovensko ime; oče in mamica govorita še lepo slovenski, otrok pa se sramuje svojih staršev. V dobi, ko se svet loči po narodnosti, ko se ob jezikovnih mejah dviga sin zoper očeta, brat zoper brata, se od ljudi, ki so se odtujili narodnosti, ne more pričakovati, da bi v narodnih vprašanjih mirno sodili. Otroci, ki ga pestunja ne polaga pravilno, začne škiliti, potujčeni naši rojaki škilijo vsi, začeni od izšolanega odvetnika do zadnjega delavca v Celovcu.

Sin slovenskega rodu, ki se je nam odtujil, piše o zasedanju in glasovanju na Koroškem prizor „Heimsuchung“ — Izkušnja. Piše pa tako-le: Kmečki fant, ki ga je v obmejnem boju zadela krogla, umira. Ob njegovi smrtni postelji žalujeta mati in stari oče, oče pa je moral zbežati. Stari oče je glavna oseba igre, v slovenski občini vsenemški kmet, ki se je pred par leti priselil. In ta razmišlja: „Koroška še stoji, Bog nas ne zapusti! Glej fanta, petnajst let šele ima in že je kri prelil za dom. Glej mene, osemdeset let že štejem in še enkrat ponujam svoje prsi.“ Mati pa toži: „Škedenj je od granate pogorel, konje so nam odgnali, prašiče spekli na dvorišču, posteljno opravo so odnesli, oče je moral bežati, sin pa ima strel v pljučih...“

Predvsem je treba reči, da se v teh praskah ni šlo za Koroško, marveč za Avstrijo, ki se je delila. Če so Slovani pograbili za orožje, se jim to očita, kot da so razbojniki: ali pa so Nemci morebiti le metali žogo v Slovence? Ali so v šentjansko cerkev v Rožu le pobalini metali kamenje, ali so Velikovčani

PODLISTEK

Veličastna verska manifestacija v Ziljski dolini.

Lanskoletno versko slavlje, združeno z evharističnem češčenjem, ki je za Podjunsko dolino tako lepo vspelo v Dobrli vasi, nam Zilanom ni dalo miru. Dolgo smo se posvetovali in ugrabili, kako in kje bi tudi mi na Zili pokazali, da je versko življenje med nami še živo ter da bi ob enem se še bolj poglobili v večno lepe krščanske ideale.

Izbrali smo si za to svetišče Naše Ljube Gospe v Grabnu v Blačah, prvič že zaradi centralne lege v slovenski Ziljski dolini, drugič pa, ker je ta romarska cerkev vsem Zilanom že od nekdanj močno priljubljena.

Določili smo za ta skupni verski shod praznik vnebovzetja Marijinega.

Nedeljo poprej smo vzdignili tri nove zvone v visoki, starodavni gotiški zvonik in cerkev smo popravili. Že dneve poprej so dekleta znosile iz Ojsternika vse najlepše cvetlice, spletle vencev blizo sto metrov.

In na praznik — od vseh krajev, peš in po železnici, so dohajale zgodaj zjutraj že trume

vernikov. Cenili smo število vseh navzočih na blizu tri tisoč!

Ob osmih je bila prva božja služba s pridigo za matere in dekleta. Ob desetih pa je bila druga božja služba s pridigo za može in fante, katero je govoril i. g. A. Pelmar, župnik šentštevanski. Ravno moških se je udeležilo te slavnosti, v tako obilnem številu, da smo bili vsi prijetno iznenadeni. Z napeto pozornostjo so poslušali vsi resne nauke in opomine, katere jim je razlagal pridigar, spretno in jasno, nad eno uro.

Dali pa smo tej veličastni verski prireditvi za podlago sveto Evharistijo. V novi, dragoceni monstranci (dar prošta Limplna za šest in pol milijona!) je bilo izpostavljeno sv. Rešnje Telo ves čas od prve božje službe do sklepa ob treh popolne. In prostorna cerkev je bila ves ta čas nabito polna pobožnih častilcev, ki so z glasnimi molitvami molili svojega Boga in Odrešenika, navzočega v beli hostiji.

Ob dveh popoldne je govoril domači župnik Maierhofer o sv. Evharistiji tako prepričevalno in spodbujajoče, da so bili navzoči večkrat ganjeni do solz.

Po tej pridigi je stopil k oltarju i. g. Mikula, melviški, ter je prav mistično ganjen zapel Marijine litanije in vsa cerkev je pela za njim. Ko je zadonela iz tisočih grl nazadnje veličastna zahval-

na himna „Hvala večnemu Bogu“, spremljana še z ubranostjo novih zvonov, je priklopelo versko navdušenje do vrhunca. To je bil res dan, ki ga je naredil Gospod!

Prevzeti svetega navdušenja in ganjeni od nadnaravnih verskih čutov so se podali verniki zopet v trumah domu, kar je gotovo znamenje, da si vzeli vso slovesnost v pravem pomenu k srcu.

Za upoglovev v pravo versko življenje je bila torej ta prireditev očitno velikega pomena in lahko trdimo, da je dosegla v polni meri svoj namen.

Čeravno se je po vseh cerkvah oznanilo, da naj grejo verniki prej doma k božji mizi, so bile spovednice oblegane od ranega jutra do dvanajstih opoldne.

Omeniti moramo tudi še, da je prišlo na to slavnost tudi precej udeležnikov iz Kanalske doline, ki je sedaj že pod Lahom.

Predlagali bi tudi, da bi se taki „verski dnevi“ ponavljali redno vsako leto na določeni krajih, ki že po svoji legi omogočajo večji konkurz našega ljudstva. Izraz „verski dan“ je sicer nov, a „temu treba se privaditi“. Nove stvar, nova imena! Na takih „verskih dnevih“ se tako potrebni stanoviski navki najlože koncentrično obdelavajo. Treba je seve zato pravih in učenih govornikov. Surcum corda!

Leitgebovo zalogo lesa z blagoslovljeno vodo škropili, da je zgorela? Tudi pesnik mora biti resničen in resnica je ta, da se nimajo le Nemci pritoževati, da se jim je ustrelil mladenič.

V sobo pride dekla Neža. Vojak jo je posilil. Hudič me je obsenčil, kremplje sem mu v grlo vsadila, v roko sem ga grizla, kričala sem. Ko stari župnik odide, pride mladi „s fanatičnim obrazom“ in ta družino tolaži „mit höhnischer Heuchelei“, s surovo hinavščino. Pride tudi bajtar, ki ga napade: „To hoče biti duhovnik... so a Hetzhund.“ Hudo je, da se drzne učitelj na pripravnički tako opisavati slovenske duhovnike radi tega, ker so se za slovensko ljudstvo zavzeli in ker so se, kar je bila njihova postavna pravica, postavljali za Jugoslavijo. Žalostno je, da se take stvari predstavljajo v celovškem gledališču; to ščuvanje ne bo rodilo dobrega sadu, tudi nemškemu duhovniku ne, naj ti gospodje ne mislijo, da se tu pljuje samo v nas Slovence.

Mladi duhovnik hoče, da se kmetica podpiše za Jugoslavijo, in ko se ona brani, ji grozi: „On (nje mož) si je tu posestvo samo nakupil, plačal je polovico, drugo je dolžan, dolžna pisma pa so prišla v moje roke.“

Ne vemo, kje je videl pesnik tega župnika, ki spravlja dolžna pisma v svoje roke? Ali so mu ta dolžna pisma izročevali nemške mestne Sparkasse? Potem naj Perkovnik piše še eno žaloigro o teh.

Ranjeni mladenič umre, dekla Neža gre v vodo. Zdaj pride občinski sluga, ki je ostal v občinski službi tudi pod Jugoslavijo, kar je seve „grdo narodno izdajstvo“. Prinesel je odlok izгона, a ne ve, bode-li znal toliko „windisch“, da ga kmetu raztolmači. Stari ga zmerja za Judeža: „Tvoj oče je bil siromak, a pošten človek, mati je bila pridna, a prodala se nista, ti si se izneveril, prodal si domovino. Tistim služiš, ki so deželo spravili v nesrečo... otroci bodo s prsti kazali za teboj — Pfui Teufel.“

Neslano govorjenje obrnemo samo nekoliko in vprašamo: ali se ni na tisoče koroških Slovencev izneverilo slovenski narodnosti? Kaj naj velja potem za te, morebiti tudi za gospoda Perkovnika?

Mladi župnik se vrne, da napove pogreb; zopet prigovarja kmetici, naj se ne brani podpisati, obeta ji pomoči in posredovanja in žena konečno podpiše. V tem trenutku pride mož. Župnik kmeta, ki „a pozna, tolaži na neslan način in mu pokaže podpis žene. Kmet vzame polo, jo strga in spodi župnika iz hiše. Leta pa grozi: „Dolgovi so v mojih rokah, v par dneh jih odpovem, ali jih boš plačal? Kmet se tolaži: „In če mi nič ne ostane kakor srajca, dežele ne izdam... zdaj iz hiše, dokler je še moja.“

Kmet zabije rakev. Stari župnik se vrne, prosijo ga naj mrliča blagoslovi. A župnik ne sme, ker se mu je oblast vzela. „Drugi mi ne pride v hišo,“ odgovori kmet. Stari oče znori: „Ako nas zadaviš, župnik, zadavimo mi tebe, a zadaviti mačko ni lahko.“ Župnik pozdravi: „Mir ljudem“ in odide, kmet vzame rakev in jo odnese. To je vsa neslana „Heimsuchung“. Kot žaloigra stvar nima pomena, vse je enostransko zavito in skovano, vseh teh ljudi nikjer ni bilo.

(Konac sledi.)

POLITIČNI PREGLED

Trinideseto poročilo generalnega komisarja je te dni izšlo in obsega dobo od 15. avgusta do 15. septembra. Generalni komisar pravi, da je uspeh sanacije zagotovljen kljub temu, da je bila potrebna za izvedbo sanacijskega programa daljša doba. Poročilo obravnava v naslednjem priporočila finančnega odbora Društva narodov, s katerim se bavi parlament, ki imajo utrditi zaupanje v finančnih krogih inozemstva. Računski zaključek za leto 1924 je ugoden in je predvideti, da letošnji ne bo neugodnejši. Po obravnavi proračuna za l. 1925 ugotavlja, da so lastni dohodki krili vse izdatke in da iz posojila v avgustu nič izplačal ni. Za elektrifikacije je dovolil v juliju in avgustu 3 milijone predujma. Od posojila je še 40¼ milijona dolarjev na razpolago. Število odpuščenih uradnikov se je zvišalo za 848 oseb na 77.692. — K temu objasnjuje finančno ministrstvo, da je neporabljenih še 35 odstotkov

kredita Društva narodov. Posojilo je znašalo 650 milijonov zlatih kron, od katere vsote je 40 milijonov kot garancija nedotakljivih, da ostane 570 milijonov porabnih. Iz posojila je porabljenih doslej 384 milijonov, da ostane z obrestmi vred še 198,7 milijona zlatih kron.

Na Balkanu gori. Grška poročila vedo povedati, da je tolpa bolgarskih komitov ali redna vojska napadla grško posadko na gori Beleş. V boju sta bila ubita en grški oficir in dva vojaka. Grška vlada je izročila bolgarski 48urni ultimatum, v katerem zahteva odškodnino dveh milijonov franc. frankov in kaznovanje krivcev. Bolgarska poročila govore ravno nasprotno, vlada pa je prosila za preiskavo, da se ugotovi, na kateri strani je krivda, a Grška na ta predlog ni pristala. Grški zunanji minister Rendis je odstopil, močni oddelki grške vojske so prekorčili bolgarsko mejo in zasedli važno bolgarsko mesto Petrič, središče komitašev, ki leži 10 km od meje. Bolgarska je protestirala proti vpadu pri Društvu narodov, ki je zahtevalo, da se sovražnosti takoj ustavijo in vojaštvo potegne na mejo nazaj. Turška stoji na strani Bolgarske, Jugoslavija pa še čaka.

Razne politične vesti. Vlada uradnikom noče obljubiti glede plač kaj posebnega, ker uradništvo stane itak že 480 milijard mesečno. Po možnosti dobe neke priboljške. — Javnost že razpravlja, da je Nemčija v Locarnu dosegla, da se ji vrne mandat nad kolonijami Togo in Kamerun. — Čičerin je zaprosil Chamberlaina za sestanek v Parizu. Urediti hočejo odnošaje med zapadnimi velesilami in Rusijo. — Amerika skliče novo razorožitveno konferenco in konferenco za končnoveljavno ureditev francoskih dolgov Ameriki. — Kelmorajnska cona se izprazni do 15. nov. — Damask je padel vsled izdajstva v roke Druzov. Francosko vojaštvo se je udalo. Beduini so vdrl v mesto ponoči in začeli pleniti. Več tisoč je mrtvih. — Dr. Beneš je na Bledu poročal dr. Ninčiču o pogodbah v Locarnu. Jugosl. na konferenci ni bila zastopana, ker z Nemčijo nima skupnih mej.

Francozi za lužiške Srbe. V Parizu so ustanovili „Društvo prijateljev lužiških Srbov“ pod predsedstvom poslanca Martina. To društvo je poslalo Društvu narodov spomenico, ki povdarja, da je dobila Prusija lužiško pokrajino šele leta 1815, ko se je cesar Franc I. kot češki kralj odrekel suverenosti nad gornjo in dolnjo Lužico. Pruski kralj je bil s sveto aljanco obvezan, voditi usodo lužiških Srbov v liberalnem smislu, toda on tega ni storil. Spomenica zahteva, da Nemčija ob vstopu v Društvo narodov odda zagotovilo, da izpolni nalogo dunajskega kongresa.

DOMAČE NOVICE

Orožniki.

Orožniki so bili nekda v stari Avstriji izbran vojaški oddelk; ljudstvo jih je spoštovalo in javna varnost je bila res vzorna. A že tedaj smo imeli Slovenci večkrat povoda pritoževati se, da so se okrajni glavarji posluževali orožnikov zoper nas v prid nemškimi strankam. Posluževali so se orožnikov zoper nas kot vohunov, stavili pod njihovo nadzorstvo naše duhovnike in kjerkoli se jim je poljubilo, so imeli zoper nas na razpolago orožnike, ki so često delali poročila, kakor so jih okrajni glavarji želeli. Zdaj po vojni žal javno varstvo nikakor ni takšno, kot se more zahtevati v kulturni državi. Razlog je le deloma v tem, da je ljudstvo v vojni podivjalo, deloma pa je morebiti le tudi v tem, ker so začeli politizirati tudi orožniki; eni so socijalni demokratje, drugi vsenemci, nekaj je krščanskih socijalcev, samo Slovencev ni. Od nas se zahteva, da zaupamo v ljudi, ki so po nasprotnih nam časniških popolnoma krivo poučeni in nas imajo za ljudi, ki naprej rujejo zoper državo. Postavilo se je tudi po slovenskih krajih celo vrsto novih orožniških postaj, vsaj deloma nepotrebni, izrečno z namenom, da nas opazujejo, dedejanski pa z uspehom, da imajo naši nasprotniki pri volitvah svoje zaupnike in kedar je treba, zahtevati na slovenskih tleh nemške šole in nemške pridige, imajo nekaj nemških

družin, ki niso pri nas doma, pa nastopajo, kakor da so koroški Slovenci. Orožniki se sedaj res brigajo in ovajajo tako malenkostne zadeve, da se ljudstvo upravičeno vprašuje, zakaj toliko teh ljudi, ki se imenujejo varnostne organe, pa so vse kaj drugega. Vlada zdaj name-rava nekaj orožnikov odsloviti, ker jih je očitno preveč, in pregovor pravi, da preveč pastirjev slabo pase. Avstrija vzdržuje 13.000 orožnikov in državne policije, to število se bo znižalo za 3000 mož: za 1500 orožnikov in 1500 policistov. Opomniti je še treba, da je prej mesto Dunaj policijo vzdrževalo samo, zdaj pa jo plačuje beračica država, občina pa, ki ima bilijone denarja preveč, je državi zato zelo hvaležna. Vsenemci se radi te namere vznemirjajo, češ, da več varni ne bomo! Slovenci gospodom ponujamo vse svoje orožnike, to se pravi tiste, ki so po naših vaseh, vzemite vse v mesto, nam pa dajte zopet oboroženega občinskega slugo, pa bomo vse opravili in bomo varni vsi.

Pozivljamo narodno čutečo slovensko javnost, da okraši na dan Vseh svetih grobove za naše osvobojenje padlih junakov in jim na ta način izrazi svojo hvaležnost in spomin.

Apache. (Heimatschutzeva slavnost.) Začetkom oktobra je bil prenovljen Gregejev križ; delo je izvršil menda nek slikar z Dunaja. V križ so vzdali spominsko ploščo Francu Ratzu iz Kotmare vasi, ki je 4. maja 1919 padel pri Klemencu, zadet od kroglice iz jugoslovanske streljane. Vse hvale vredno je, da so na več krajih bivši vojaki postavili svojim padlim tovarišem kak spomenik, a v Apacah naj bi bilo to raje izostalo. Precej so bili že pozabljeni žalostni dogodki tistega dne v Šmarjeti. Sedaj pa so ravno heimatschutzlerji s to prireditvijo zopet oživili spomin na tista grozodejstva v Šmarjeti, ko se je ujete jugoslovanske vojake na skrajno surov način ustrelilo, akoravno so milo prosili in jim ponujali svojo imovino, da se jih pusti pri življenju. Da mednarodna postava kaj takega prepoveduje, to jim ni bilo mar. Po vsem tem pa menimo mi, da bi bilo bolje, če bi se z odkritjem spominske plošče tukaj pri nas stari žalostni in ravno za heimatschutz nečastni spomini ne obujali več. Pa heimatschutz na kaj takega ne pomisli, vsako priložnost porabi, da se more pokazati. Pripejalo se jih je res precej na škripajočih avtomobilih, od domačinov pa jih je bilo zraven le nekaj, ki trobijo v njihov rog in pa seveda nekaj radovednežev. Tudi mašo na prostem so seveda morali imeti. Daroval jo je in pridigal neizogibni g. kanonik Mirbach iz Gospe svete. Radovedni smo samo, če so heimatschutzlerji vsi skupaj pomolili vsaj en očenaš za rajnega tovariša. Omenjeno še bodi, da kapelnik o maši sploh nič ni razumel ter sviral kar tja v en dan in da se je med mašo kadilo in imelo klobuke na glavi.

Sele. (Pobalinstvo.) Odkar je otvorena nova cesta, se je promet v Selah precej povečal. Marsikdo pa je v naših grabnih že zašel, ker je vse polno potov na vse kraje. Zato je občina postavila na važnejša križišča kačipote in sicer, kakor je edino pametno, dvojezične, ker naših krajev ne obiskujejo le nemški turisti, ampak tudi Slovenci iz bližnje in daljne okolice. Pa komaj so bili kačipoti en mesec na svojih mestih, je ponoči med 22. in 23. okt. nekdo v Čevhovem grabnu zamazal slovenske napise z gosto črno barvo. S tem si je nacionalni prenapetost sam postavil nečasten spomenik. Pričakujemo, da se bo orožništvo zanimalo za slučaj in bo poizvedovalo za zločin-cem, ki ne zna tujo lastnino pustiti pri miru.

Bistrica v Rožu. Kakor drugod, tako so tudi pri nas praznovali naši posili Nemci petletnico plebiscita. Na predvečer je bil „fakelcug“. Zbrali so precej otrok, tako da smemo reči, da je bila udeležba zelo klaverna. Maširali so na pokopališče v Sveče, kjer je neki govornik na grobu Franca Andrejčiča povdarjal pomen slavnosti in da je bil rajni žrtev Jugoslovancov, nakar je komandiral svoje hajmatschutzlarje k molitvi in potem je bil abmarš na Bistrico. Kot posebne udeležence te slavnosti imamo omeniti tudi še obrtnika iz Bistrice, ki je načelnik društva „Kinderfreunde“, „Freie

Schule" in par takih oseb, katerim bi svetovali, da malo pokukajo v dnevnik iz leta 1920. Govornika na grobu rajnega Andrejčiča, ki je bil zelo priljubljen fant, hočemo pa opozoriti, da je bil rajni ubit od Volkswehrovcev, katere imamo vsi Slovenci, posebno pa oni iz Podsinje vasi, še v dobrem spominu.

Iz velikovškega okraja.

Glede letošnje letine je pri nas splošno mnenje, da je bila žetev še dosti dobra; žito, rž in pšenica sta dobro obrodili, toda jesen je bolj slaba. Koroze je bolj malo, krompir je le deloma dober, ker je mnogo gnilega in od črvov snedenega, repe ne bo nič in še manj sadja. Nad vse slabo se je obnesla ajda; deloma je po nekaterih krajih pobila toča in kar je ostalo, je meseca septembra pomorila slana, tako da je vesel, kdor bo dobil dvojno seme, večina je dobila samo seme nazaj in mnogi niti tega ne. Tudi krme za prašiče ne bo veliko, da mnogi ne bodo mogli pitati tako dolgo kot po navadi in bodo morali prei klati. — Velikovec slovi že od nekdaj kot najboljši trg za svinjsko kupčijo. Iz cele Podjune so v sredah vozili prašiče na trg in vsak je imel izbiro, da je kupil, kar je hotel. Prišli so hantlovci iz celovške okolice in nakupili mladih pujskov v večjih množinah za cele vagone. Tudi na dom so prišli poprašat za prašiči in nikdar niso bili ljudje v zadregi, da bi jih ne mogli spraviti v denar. Iz tega je kmet mnogo izkupil. Toda letos se je kupčija s prašiči skoro popolnoma ustavila. Kmet pelje prašiče na trg dvakrat, trikrat, pa jih še pripelje nazaj domov neprodane. Lahko je vesel, če jih proda za nizko ceno. Zadnjič so plačevali v Velikovcu mlade pujske po 15.000 K kg žive teže. V primeri z lanskimi visokimi cenami meseca maja in junija je padla cena nad polovico, da marsikdo že resno dvomi, se li še izplača za naprej rediti prašiče za kupčijo ali ne. Vzrok temu, da se je kupčija z mladimi prašiči tako ustavila, je iskati pred vsem v današnjih razmerah. Razmere proizvodnje in kupnih stroškov so namreč take, da dotični (delavec, obrtnik, nastavljenec itd.), ki je imel v prejšnjih letih, da je sebe in družino lažje prehranil, malo gospodarstvo, vrt, ali vzel v najem kos njive ter redil za domačo potrebo 2—3 prašiče, pride ceneje, če kupi pitane, ker vsled padlih cen pridejo ceneje kot pa lastno pitanje, ker je celo svinjska moka dražja kot žito, ne všteto najemnini, drva in eventualne nesreče kot rdečica, svinjska kuga itd. — Istotako gre slabo z kupčijo z govejo živino. Živine je dovolj, lepe, pitane in plemenjske, a ni kupca. In če kdo kaj proda, je prisiljen dati za nizko ceno, ker rabi denar za davke, posle in domače potrebščine. Malo lažje se proda plemenska živina. Podobno je tudi s konjsko kupčijo. Zadnjič je bilo menda na sejmu v Št. Vidu prignanih 3000 konj, a kljub nizkim cenam ni bilo dosti kupcev. V prejšnjih časih so se prodajali konji v velika mesta, Gradec, Dunaj in drugam, vojaščina je bila dober odjemalec. A sedaj vojaščine ni, po mestih je konje izpodrinil tramvaj in avto. — Kmetje imajo ogromno slame, pa ne vedo, kam z njo. Včasih so jo vozili v Celovec v vojašnice, istotako tudi seno, a ker je v današnjih razmerah, ko sta izpodrinila bencin in elektrika konjsko moč, v mestih le še malo konj, tudi sena in slame ne potrebujejo več. — Britko tudi občutimo, da smo tako oddaljeni od železnice in ne moremo tako lahko spraviti v denar domačih pridelkov, jajc, masla, mleka, sočivja itd., kot v bližini mesta ter smo navezani na prekupce. Velikovski trg kot odjemalec ne pride mnogo v poštev, ker je premajhen za celo okolico, a v Celovec iti se zavoljo oddaljenosti ne izplača, ker se izgubi več kot en dan, kupovati pa moramo v Velikovcu mnogo dražje kot v Celovcu.

Pliberk. V gornjih prostorih gostilne Kronwirt v Pliberku ima svojo pisarno blaška občina. V blaški občini prebivajo sami kmetje. Kmetom gre pa dandanes slabo. Kdor ne verjame, naj pogleda na Kronwirtova vrata. Davkov ne morejo plačati. Čez trideset kmetov, ne, rubežni je nabitih na vratih. Zarubili so jih, ne ker davkov nočejo, ampak ne morejo pla-

čati. To bo dražbe: 1 weisse Kuh, zwei weisse Ochsen; 1 Terz; 1 scheckige Kalbin; 1 Fahrrad; 3 Hühner; 1 Hängekasten; 1 Schwein itd. Seveda letajo sedaj kmetje okoli in prodajo, kar morejo po nizki ceni in izposojujejo, če kje na posodo dobijo, da davke plačajo. Če bo šlo tako dalje, bo boben pel, da bo veselje. Da ne bo kakšne zadrege, stavimo predlog, da občina nekaj bobnov za rezervo naroči.

Iz Miklavža pri Hodišah. Ni se za bati, da bi Miklavž kakšno strahotno novico prinesel. Mi smo v naši miklavški fari mirni ljudje in se radi zabavljamo. Kakor še marsikje, tako tudi pri nas pridne gospodinje še napravljajo same kmečki „prt“. In mi se ne sramujemo, nositi prtene srajce. Ko so terice, tedaj naši fantje in nekaj mož ne vedo, kakšnih burk bi pri tericah napravili. Na misel pride „šiml“. Odkar so naši stari očetje to napravljali pri nas, je že minulo okoli 40 let. To so tudi „naši“ fantje in možje ponovili, da naše stare navade ne izumrjejo. Kaj je „šiml“? Ne vemo, bodo to tudi druge umeli. Ženin, mladenič v najlepših letih, prijezdi na šimelnu k mizi, kjer vse terice sedijo, da izbere nevesto. Ko jo izbere in drug drugemu ugovarjata, ga nevesta ne mara prej, predno da konja podkovati. Kovač in njegova „žavberna žena“ pregledata, koliko je dela, da vesta povedati račun ženinu. Ko se zglihata z ženinom, se lotita dela, pri katerem je prav mnogo smeha. Ko je delo končano, zopet zleze ženin na konja in vpraša nevesto, če ga sedaj hoče. Ona zahteva, da ji mora podjati srebrn most. Takoj vrže ženin srebrne tolarje na mizo pred nevesto, po katerih pride potem čez mizo k njemu in mu poda nekaj za spomin. Ženin, veselemu neveste, je sedaj šiml v nadlego in ga hoče prodati. Takoj se zglesi „šintar“, ga kupi in kar zadavi. Šiml se spravi v temi iz hiše. To je vse od veselega šimelna pa do njegove smrti. Ne bi verjeli, da znajo naši vse to prav dobro izpeljati in se veselimo videti še kaj takšnega. Veliko je še šeg in enakega, kar so naši stari očetje znali in kar naj se vse zopet obnovi. — Dragi bralci, konec leta se bliža, naj bi prihodnje leto ne bilo naših hiš, kjer bi ne imeli „Koroškega Slovence“! Torej priporočajte ga in mi tudi obljubimo, da se bomo prav mnogokrat oglasili.

Škocijan v Podjuni. Pred kratkim je v Berlinu umrl najmočnejši mož avstrijske republike, Breitbart, rodom poljski žid. Lomil je z lahkoto podkove, težke železne palice in izvrševal še druge artistične bravure. Vse ga je občudovalo, strmelo in hvalilo. In vendar je imel ta mož tekmece, nevarnega konkurenta, ki ga je lani v grabški kavarni „Kärntnerhof“ premagal. Bil je to naš škocijanski rojak Rotter, rojen 1. majnika 1892 v Voglah pri Vajdlu kot nezakonski sin Ane Rotter iz Melharjeve hiše v Rikarji vasi. Pristojen v Rikarjo vas, je pohajal šolo v Žitari vasi. Izučen elektrotehnik, je potoval po Nemčiji, tam se je izuril kot sila spreten artist, ki z jedno roko vzdiguje in vdarja po zraku z železno težo 165 kg. 15 težkih stolov nagromadi v piramido in jih istotako dvigne s svojo silno roko. Štirioglati 12 milimetrov debelo in 30 cm dolgo jekleno palico skrivi z lahkoto v podkvo in sicer na kolenu na vogel. Sicer je mož velike in čvrste postave, a vendar ni videti, da bi bil tako močan. Po Dunaju in Nemčiji, kjer se navadno producira, ga imenujejo „Kärntner Eisenkönig“. Ne pije in ne kadi; pravi, da se po alkoholu in nikotinu počuti slabjega. Rotter se zaveda svojega slovenskega rodu. Naveličal se je biti sam in zato se sedaj ženi. — V Gradcu na visoki šoli podučuje kot profesor duhovnik dr. Janez Udé, ki je bil v Škocijanu rojen leta 1874 kot nadučitelj sin Petra in Hedvige Udé. Ta učeni gospod je trojni doktor, slaven govornik in zelo delaven v socialno-političnem oziru. Strog abstinenc je in se zato uspešno bori proti nemoralnemu življenju po velikih mestih. Jelite, da smemo ni svoje odlične rojake biti ponosni. Škocijanarji mi smo fajn ljudi; žolnirjev nič ni, marširamo mi!

Celovec. (Župnik Franc Kolarič †.) Zopet imamo zaznamovati težko izgubo, ki nas posebno v Celovcu hudo zadene. Dne 20. oktobra je po dolgi, mučni bolezni v 70. letu starosti umrl predmestni župnik Franc Kolarič. Zemelj-

ske ostanke je blagoslovil 22. t. m. dopoldne sam škof, popoldne pa se je vršil krasen pogreb na mestnem pokopališču. In sedaj počiva poleg stolnega župnika Kovača, ki je kakor on ostal do zadnjega zvest svojemu narodu. Ohraivimo ga v blagem spominu. P. v m.

Sele. (Smrtna kosa.) Zopet je legel v grob mož, čigar zgled je svetil kakor svetilnik na gori, vdan veri in svojemu narodu. Pavel Kelih, pd. Spod. Čevh v Zgornjih Bajtišah, je po daljši bolezni, ki jo je vdano prenašal, dne 20. okt. zatisnil svoje oči v 77. letu starosti. Bil je blaga duša, ki ni imel sovražnika. Svetila mu večna luč! Čevhovi družini naše sožalje!

Brdo pri Dravi. V večnost se je po daljšem bolehanju preselila občespoštovana in priljubljena Ožganova mati, Terezija Aschgan, v starosti 77 let. Njen pogreb dne 19. vinotoka je bil veličasten. Vse, kar je le moglo, jo je počastilo z zadnjim spremstvom na mirodvor, kjer se je spomnil domači dušni pastir v par besedah njenih izrednih vrlin. Cerkveni pevci so pretresljivo zapeli za njo psalme pokore: „Misere-re“ ter vzeli imenom vseh žalujočih od nje slovo z pesmijo-obgrobnoico. Udeležil se je pogreba in opravil tudi letošnji slavljenec, krajevni novomašnik čg. F. Katnik, ki se je hvala Bogu, v zadnjih mesecih v zdravilnih krajih zdravstveno vidno popravil. Ožganova mati so bili skrbna, vestna, pobožna, večča, z eno besedo vzorna krščanska gospodinja. V vodstvu je živela vzgledno 27 dolgih let. Njena vernost je bila vzrok in temelj hišnega blagostanja. Da bi se njeno izročilo podedovalo v pozne rodove! Glede nje veljajo besede sv. apostola Pavla Timoteju: „Predragi, vdove spoštuj, ki so prave vdove. Prava vdova ima zaupanje v Boga in je stanovitna v prošnjah in molitvah noč in dan“ in beseda modrega Salomona: „Žena, ki se Boga boji, bo hvaljena.“ Da bi bila celo večnost! — Večna luč pa naj sveti tudi Urši Kravanja, ki je umrla teden prej v beljaški bolnici. N. v m. p.

Šmihel nad Pliberkom. V ponedeljek dne 13. okt. smo spremili k zadnjemu počitku moža, kakoršnih je žal malo med nami. Bil je to g. Luka Ažnan, trgovec v Šmihelu. Daleč naokrog je bil znan, spoštovan in ljubljen. Posebno vrla šmihelska župnija sama je bila pri pogrebu vsa zastopana. Po svoji kremeniti značajnosti si je pridobil spoštovanje tudi pri Nemcih in nasprotnikih, katerih je bilo pri pogrebu lepo število. Iz pietete do smrtne slučajja, ležal je ravno ob dnevih petletnice plebiscita na mrtvaškem odru, so nasprotniki v Šmihelu opustili vsako slavlje. Besede čg. župnika ob odprtem grobu so vsem segle v srce, ker so bile iskrene in odkritosrčne. Naj mu bo zemljica lahka, žalostnim ostalim pa naše odkritosrčno sožalje!

Št. Jakob v Rožu. V zadnjem času je imela smrt v naši fari bogato žetev. 25. septembra je odšla po dveh mesecih za svojim možem, Kovačem na Reki, ki je dosegel visoko starost 82 let, njegova žena v večnost. V farovžu je umrla na Šmihelco ena najstarejših žensk, Frančiška Lederer, v 87. letu. V Kotu je zatisnila oči k večnemu počitku 77 let stara Vavharjeva mati, v Veliki vasi 49 let stara Kristofova Nani in 69 let stari Goričnik. Naj počivajo v miru!

Podgorje v Rožu. Na roženvenško nedeljo popoldne smo pokopali tukaj Jožefa Otovic, pd. Popravljana. Bil je krščanski mož, značajan in zaveden Slovenec, skozi 17 let cerkveni ključar. Pogreba se je udeležila med drugimi tudi požarna bramba in veliko moških iz Št. Jakoba. Moški zbor mu je zapel na grobu pesem „Nad zvezdami“. Oče Popravlan, počivajte v miru!

Reka. V ponedeljek 19. oktobra sta se v podružniški cerkvi Št. Peter poročila Franc Pečnik, posestnik na Reki in Urška Otovic. Ženin je že dolgo let načelnik šentjakobske slov. prost. požarne brambe, nevesta iz ugledne Lampretčeve hiše v Veliki vasi. Obilo sreče v zakonu!

Bratje in sestre ne spite!

DRUŠTVENI VESTNIK

Žitara vas. Tukajšnje izobr. društvo „Trta“ priredi v nedeljo dne 8. novembra popoldne svoj društveni sestanek v Društvenem domu v Žitari vasi. Na sporedu je en govor in igra „Stari in mladi“. Vsi udi in prijatelji društva uljudno vabljani!

Podravlje. („Mati.“) „Dobro delo se samo hvali“ pravi pregovor. Tudi igra „Mati“, ki jo je zložil in izdal l. 1910 bivši župnik na Zili, sedaj župnik v Selah, Slovenija, F. K. Meško, in ki so jo pri Vosporniku v Podravljah v nedeljo dne 27. m. m. in 4. t. m. uprizorili naši nadebudni igralci, je prav za prav sama že povzročila dosti pohvale pisatelju, snovi, igralcem, pevcem, tamburašem in zlasti še voditelju g. J. Reichmannu, pd. Jeseniku v Lipi, da so skoraj te vrste odveč. Pozno bolj bodo prišle, pa nič ne de: saj je modri polž pravilno dejal: „Naglica nikoli ni dobra!“ Evo torej par pripomb! Kteri so bili igralci? Gospo Strelčevo je igrala Barbika Vospornik, Milana Janko, Ivana pa Joško Vospornik, vlogo Tinke je otroško-resno uprizarjala Košejeva Lina, Silvo pa čustveno-ognjevit Črničeva Pepca, župnika je pa „špilal“ očetovsko-dostojanstveno Kočnikov Tomej, Križnika je pa mojstrsko pogodil Črničev Nac, ki je imel komaj kraja na odru. „Šandor, Šandor!“ Tebe je pa stalo snubstvo življenje. Kratka vloga, hitra smrt! Hvala Bogu, da smo Te videli po igri spet živga. Strelčeva je bila skrbna ko mati, Milan zamišljen ko vsi umetniki, Ivan pa ves obupan kakor vsi dijaki, kadar jim zapro iz katerega koli vzroka duri hrama modrosti. Igralci so vsi svoje vloge vlogam primerno rešili, se v nje vživeli, se jim izredno dobro priučili, med poslušalci utrdili ljubezen do matere, domačije, rodu in družine. Ženini in neveste so pa slišale in videle, kako naj prej skrbno prevdarijo, s kom da stopijo v zakon. Po vsebini je bila igra resna, občinstvo je pa kljub temu obakrat do konca vzdržalo. Pa s Tržanko, Kocijorjevo Nanijo, je prišel tudi smeh na svoj račun. — Vsem igralcem priznanje! Ljudi je bilo prvič in drugič po 160, to je polna dvorana. Prvič so med odmori zapeli prav izšolano par umetnih in narodnih šentiljski pevci. Koncem koncev so pa obakrat mnogo komadov gladko in veselo svirali naši tamburaši. Reda in miru ni motil noben. Bili smo pod skrbnim varstvom policije. — Največja hvala gre pa Jeseniku. On je žrtvoval mnogo večerov za vaje igre, preskrbel pri dež. vladi za cenzuriranje igre ter oskrbel dovoljenje za uprizoritev pri glavarstvu, oziroma za prostor. — „Mine, mine!“ je rekel Milan in tako je minula tudi ta igra. Da bi zapustila dobre sadove!

RAZNE VESTI

Drobne vesti. Dunajska občina poseduje 7000 hiš, 1400 več kot jih ima cel Gradec. — Ob obali Floride se je ponesrečil parnik, na katerem se je vozilo 25 oseb. Do sedaj so našli 17 trupel. — 9. oktobra je bilo na Koroškem podpiranih 1437 brezposelnih. — V Hercegovini se je zadnji čas pojavila bolezen mrtvičnosti spanja. V selu Izvor spi neka deklica že mesec dni. Spavajoči deklici vlivajo po cevi mleko v usta, da jo na ta način ohranijo pri življenju. — V Hamburgu se je pričel velik proces proti 440 tatovom, ki so od leta 1924 do leta 1925 pokradli v hamburškem pristanišču veliko število poštnih zabojev, namenjenih v inozemstvo. — Proti Saarburgu v Nemčiji se je vozil z vso naglico na motorju mlad človek. Kolesar je padel in zadel na koso, ki jo je nesel kmet na rami, tako nesrečno, da mu je glavo odrezala. — Pol milijona zlatih mark je ukradel uradnik Reichsbanke v Berlinu. — V Javorju pri Črni je nekdo ponoči v spalnici zadavil 14letno pastirico Molar in pobral vse njene reči v vrednosti 1800 Din. — V Berlinu je zgorela rodbina osmih oseb, ker ni mogla več pobegniti vsled prehitrega razširjenja požara. — Za 1 milijon dolarjev vtihotapljena vina so newyorške oblasti izlile v vodo. — V raznih

krajih Evrope in Amerike je padel že sneg. — Davki v Avstriji so sedaj višji kot leta 1913: na osebo pride 133½ zlatih kron, l. 1913 127½. Od tega odpade na blagovni prometni davek 21 in na dohodninski davek 15 zlatih kron. — Podpiranih brezposelnih je bilo na Koroškem 17. t. m. 1506. — Po štetju z dne 30. junija 1925 je bilo v naši državi 11.000 osebnih avtomobilov, 6000 tovornih voz in 13.000 motornih koles. — Morilec Leitnerjeve, Alfred Pirker, je bil v Imstu na Tirolskem aretiran.

Strašna železniška nesreča v Kalabriji. V Kalabriji na Italijanskem se je dogodila pretekli teden težka železniška nesreča. V bližini postaje S. Caterina se je udril pod težo lokomotive 14 m visok železni most. Vsi vozovi razen poštne voza so padli v globočino. Vsi potniki I. razreda so utonili. Do sedaj je ugotovljenih 25 smrtnih slučajev. Vrhu tega je divjala strašna nevihta, radi katere je reka grozno narastla in odplovila trupla v morje. Ko so od poslali na pomoč lokomotivo, se ji je pripetila enaka nesreča. Predno je prispela na mesto nesreče, je deroča reka odnesla most in sicer v trenutku, ko je lokomotiva pridrvela nanj. O sobje se je rešilo. Škoda je ogromna.

Zvišanje železniških tarifov. Generalno ravnanje zveznih železnic objavlja, da se najbrže že 1. januarja prihodnjega leta zvišajo osebni tarifi na zveznih železnicah za poprečno 15 odstotkov. Tako se povišajo za 14.400-krat od predvojnih cen. Železniška uprava utemeljuje to povišanje s tem, da so potrebne mnoge investicije za preosnovo železniškega prometa in da je treba zlasti obnoviti vozovni in lokomotivni park. Osebni tarifi ne zadenejo postaj kratkih razdalj. Gre v prvi vrsti za vožnje na večje razdalje. Povišani bodo tarifi zlasti pri brzovlakih.

Borza. Dunaj, dne 26. oktobra 1925. Dolar 7,085; nemška marka 1,685; funt šterling 34,29; franc. frank 0,2855; ital. lira 0,2798; dinar 0,1252; poljski zlati 1,17; švicarski frank 1,361; češka krona 0,2097 avstr. šilingov.

Curii. dne 26. oktobra 1925. New York 519,5; Berlin 123,7; London 25,19; Pariz 20,95; Italija 20,55; Beograd 9,20; Praga 15,39.

Dražba lova

občine Blato pri Pliberku bo

**≡ v pondeljek ≡
dne 9. novembra 1925
ob 9. dopoldne
v občinski pisarni.**

**Obseg lova je 4159 hektarjev.
Izklicna cena 200 šilingov.**

⊗

Lovci, ki se za lovanimate, ki je, kakor znano, zelo dober, pridite!

Županstvo.

**Tovarniška zaloga usnja
Julijus Blass
Celovec, Novi trg šte. 4**

Ima v zalogi vse kožne izdelke ter kupuje in prevzema v delo sirove kože.

Ne pozabite

da dobite razno špecerijsko in manufakturno blago kakor kuhinjsko posodo najcenejše v trgovini z mešanim blagom.

**Silvester Ripič,
SINČA VAS.**

140

Prodaj ali zamenjam

štiri dobro ohranjene

133

harmonike

Več pove Sebastijan Beguš pri Matevžnjaku v Kotmarji vasi

Lepo posestvo se da v najem.

z začetkom leta 1926 ali pa prihodnjo vrgred. Ogleda se lahko že sedaj. Obsega vsega skupaj 50 oralov. Redi se lahko 10 glav živine, jeden ali dva konja in primerno število svinj. Za najemnika zelo ugodni pogoji, ker lahko prevzame tndi nekaj živine in jesensko setev. — Naslov pove upravništvo lista.

135

Prevzel trgovino.

Slavnemu občinstvu mesta Celovec in okolice javljam, da sem prevzel od g. Jul. Mahana

na Beliaški cesti šte. 31

**trgovino s špecerijskim
in mešanim blagom.**

Potrulil se bom, svojim odjemalcem vsigdar postreči z res dobrim blagom po najnižjih cenah.

S spoštovanjem

Ignacij Sablatnig.

134

Koruza

**suha, cela in zdrobljena
sadna drevesa**

**hruške in jabolane
se dobijo pri**

**Južnokoroški gospodarski zadrugi
v Sinči vasi.**

139

Pozor!

Stavbeni material

kakor opeka vseh vrst: zidna in strešna (Durit itd.)

cevi za vodovode

**vsakovrstni poljedelski
stroji**

pod najugodnejšimi pogoji
pri

Pavel Miklin, Pliberk

Vzamem tudi les v zameno.

137

Zbirajte za tiskovni sklad!